

Kruševac, Srbija
30. maj - 1. jun 2018

8. SIMPOZIJUM

Hemija i zaštita životne sredine

sa međunarodnim učešćem

ENVIROCHEM 2018

8th SYMPOSIUM

Chemistry and Environmental Protection

with international participation

Knjiga izvoda

BOOK OF ABSTRACTS

Srpsko hemijsko društvo
Serbian Chemical Society

Sekcija za hemiju i zaštitu životne sredine
Environmental Chemistry Division

8. Simpozijum
Hemija i zaštita životne sredine

sa međunarodnim učešćem

8th Symposium
Chemistry and Environmental Protection

with international participation

KNJIGA IZVODA
BOOK OF ABSTRACTS

Kruševac 30. maj - 1. jun 2018

Naslov KNJIGA IZVODA
8. simpozijum Hemija i zaštita životne sredine

Title BOOK OF ABSTRACTS
8th Symposium Chemistry and Environmental Protection

Izdavač Srpsko hemijsko društvo
Karnegijeva 4/III, Beograd, Srbija

Publisher Serbian Chemical Society
Karnegijeva 4/III, Belgrade, Serbia

Za izdavača Vesna Mišković - Stanković, predsednik Društva
For the publisher President of the Society

Urednici Vladimir Beškoski, Jelena Savović,
Editors Miloš Momčilović

Tehnička prirema Sanja Živković
Technical assistance

Štampa DualMode štamparija, Beograd
Printed by

Tiraž 120 primeraka
Circulation 120 copies

ISBN 978-86-7132-068-9

Karbon kriogel kao adsorbent za uklanjanje Cd(II), Zn(II) i Ni(II) jona iz vode

Carbon cryogel as an adsorbent for removal of Cd(II), Zn(II) and Ni(II) ions from water

Marija Vukčević^{1a}, Marina Maletić², Ana Kalijadis³, Biljana Babić⁴, Tatjana Đurkić¹, Mila Laušević¹

¹Tehnološko-metalurški fakultet, Univerzitet u Beogradu, Beograd, Srbija

²Inovacioni centar Tehnološko-metalurškog fakulteta, Beograd, Srbija

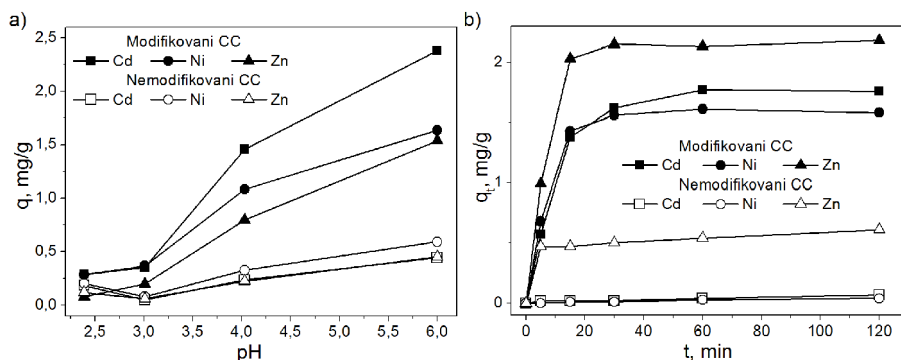
³Institut za nuklearne nauke "Vinča", Univerzitet u Beogradu, Beograd, Srbija

⁴Institut za fiziku, Univerzitet u Beogradu, Beograd, Srbija

^amarijab@tmf.bg.ac.rs

Zagađenje vodenih tokova teškim metalima je jedan od najakutnijih ekoloških problema današnjice. S obzirom na to da teški metali nisu biorazgradivi, oni se akumuliraju u životnoj sredini i na taj način ulaze u lanac ishrane ljudi i životinja, pa kao veoma toksične materije, mogu izazivati niz opasnih i često neizlečivih bolesti. Iz tog razloga, istraživači godinama u nazad razvijaju nove i usavršavaju postojeće tehnike za prečišćavanje otpadnih voda od ovih zagađujućih materija [1]. Za prečišćavanje vode zagađene teškim metalima mogu se koristiti različite metode: hemijska precipitacija, elektrohemijski tretmani, filtracija, reverzna osmoza, jonska izmena, membranski procesi, adsorpcija. Jedna od najčešće korišćenih je adsorpcija, koja zbog mogućnosti regenerisanja adsorbenta, odgovarajućim desorpcionim procesom, predstavlja veoma efektivnu i ekonomičnu metodu. Zahvaljujući razvijenoj specifičnoj površini i poroznosti, kao i prisustvu funkcionalnih grupa na površini, različiti ugljeni materijali pokazuju visoku efikasnost u uklanjanju teških metala iz vode. Karbon kriogel (CC) predstavlja ugljeni materijal razvijene mezoporoznosti čije se adsorpcione karakteristike mogu poboljšati optimizacijom i kontrolisanjem parametara dobijanja. U ovom radu je ispitana mogućnost uklanjanja jona teških metala (Cd^{2+} , Ni^{2+} i Zn^{2+}) iz vode, korišćenjem karbon kriogela i hemijski modifikovanog karbon kriogela.

Prvi korak u sintezi karbon kriogela je polikondenzacija rezorcinola i formaldehida, u prisustvu natrijum-karbonata kao katalizatora. Organski kriogel pripremljen je sol-gel tehnologijom uz naknadno sušenje postupkom zamrzavanja, dok je karbonizacija organskog kriogela vršena u inertnoj atmosferi argona na temperaturi od 800 °C [2]. U cilju poboljšanja adsorpcionih karakteristika karbon kriogela, izvršeno je hemijsko modifikovanje korišćenjem 5 M HNO_3 . Karakterizacija materijala izvršena je merenjem specifične površine BET metodom, određivanjem tačke nultog naelektrisanja metodom masene titracije, kao i određivanjem vrsta funkcionalnih grupa prisutnih na površini materijala, metodom infracrvene spektroskopije sa Furijeovom transformacijom (FTIR). Ispitan je uticaj pH vrednosti rastvora, početne koncentracije jona metala u rastvoru, kao i vremena kontakta na adsorpciju teških metala uzorcima karbon kriogela.

Slika 1. Zavisnost adsorpcionog kapaciteta uzoraka karbon kriogela od: a) početne pH vrednosti rastvora jona teških metala i b) vremena kontakta

Primenjenom hemijskom modifikacijom karbon kriogela ne dolazi do bitnijih promena u specifičnoj površini i poroznosti materijala. S druge strane, ovim postupkom dolazi do izmene površinske hemije materijala, uvođenjem novih, i povećanjem broja postojećih kiselih površinskih grupa, što je pokazano FTIR analizom i smanjenjem vrednosti tačke nultog naelektrisanja sa $\text{pH}_{\text{PZC}} = 9,3$ na $\text{pH}_{\text{PZC}} = 3,1$. Adsorpcija jona teških metala na modifikovanom i nemodifikovanom karbon kriogelu vršena je na $\text{pH} = 6$, jer pri ovoj pH vrednosti materijali pokazuju najveći adsorpcioni kapacitet, a ujedno je izborom ove pH izbegnuta precipitacija hidroksida metala. Izmene u hemiji površine dovode i do izmena adsorpcionih karakteristika karbon kriogela. Kako površinske grupe predstavljaju aktivna mesta za adsorpciju jona teških metala, povećanje količine površinskih grupa kod modifikovanog karbon kriogela dovodi do višestrukog povećanja adsorpcionog kapaciteta.

Zahvalnica: Ovaj rad finansiralo je Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja, Republike Srbije, kroz projekat ON 172007.

Literatura

1. Vukčević, M, Pejić, B., Kalijadis, A., Pajić-Lijaković, I., Kostić, M., Laušević, Z., Laušević, M., *Chem. Eng. J.* 235 (2014) 284-292.
2. Babić, B., Kaluđerović, B., Vračar, Lj., Krstajić, N., *Carbon* 42 (2004) 2617-2624.